

Outi Sarpila, Roosa Sandell, Aki Koivula & Iida Kukkonen

**WORKING PAPERS IN
ECONOMIC SOCIOLOGY:**

Arkielämä ja ulkonäkö -kyselyn tutkimusseloste

Turun yliopisto / sosiaalitieteiden laitos
Turku 2016

ISBN 978-951-29-6545-8

ISSN 1799-2370

ABSTRAKTI

Julkaisussa tarkastellaan keväällä 2016 kerättyä Arkielämä ja ulkonäkö - postikyselyaineistoa. Kysely kerättiin Turun yliopiston Taloussosiologian oppiaineessa osana Emil Aaltosen säätiön rahoittamaa tutkimushanketta ”Suomi ulkonäköyhteiskuntana: väestötason tarkastelu ulkonäköä koskevista arvoista, asenteista, normeista ja niiden muutoksesta”. Kyselylomake postitettiin väestörekisteristä satunnaisesti poimituille 4000 suomenkieliselle 15–74-vuotiaalle Suomessa asuvalle henkilölle. Lopulliseksi otokseksi muodostui tavoittamatta jääneet huomioiden 3994 suomalaista. Kaikkiaan 1600 suomalaista vastasi kyselyyn. Vastanneista 280 täytti kyselylomakkeen internetissä ja 1320 palautti kyselylomakkeen postitse. Tässä julkaisussa raportoidaan aineiston keräämisprosessi, kyselylomakkeen muodostus ja katoanalyysi. Lisäksi raportissa arvioidaan lyhyesti kyselyn vertailumahdollisuuksia vuonna 2011 kerättyyn Arkielämä ja hyvinvointi -kyselyyn. Julkaisu on tarkoitettu ensisijaisesti oppaaksi aineiston käyttäjille.

ABSTRACT

This publication examines the everyday life and appearance 2016 mail survey data. The data was collected in the spring of 2016 at the University of Turku Department of Economic Sociology, as a part of the research project ”Finland as an appearance society: A population level study of values, attitudes, norms and their changes”, which was funded by the Emil Aaltonen Foundation. The survey was distributed by mail to a simple random sample of 4000 15–74-year-olds who live in Finland and speak Finnish. The final sample included 3994 Finns, as those who could not be reached were omitted from the sample. A total of 1600 Finns responded, which amounted to a 40 percent response rate. 280 of those surveyed responded online, while 1320 respondents delivered their responses by mail. This publication will firstly introduce the data collection process, as well as assess non-sampling errors and thus evaluate the representativeness of the data. In addition, this report briefly presents the prospects of comparing the data to the 2011 ”Everyday life and well-being” survey data. The publication is chiefly intended as a guide for prospective users who are not acquainted with the data.

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO.....	1
2	KYSELYPROSESSI	3
	2.1 Lomake.....	3
	2.2 Otanta ja keräysprosessi	3
	2.3 Aineiston tallentaminen	5
3	KATOANALYYSI JA AINEISTON EDUSTAVUUS	6
	3.1 Katoanalyysi.....	6
	3.2 Aineiston edustavuus	8
4	ESIMERKKEJÄ ARKIELÄMÄ JA ULKONÄKÖ (2016) JA ARKIELÄMÄ JA HYVINVOINTI (2011) -AINEISTON VERTAILUMAHDOLLISUUKSISTA. 11	
	4.1 Ulkonäöstä huolehtiminen	11
	4.2 Ulkonäköön kuluttaminen.....	14
	4.3 Ulkonäkö ja menestyminen elämässä	17
	KIRJALLISUUS	20
	LIITE 1. ARKIELÄMÄ JA ULKONÄKÖ 2016 –KYSELYLOMAKE.....	22
	LIITE 2. ARKIELÄMÄ JA ULKONÄKÖ 2016 –MUUTTUJALUETTELO.....	31
	LIITE 3. YHDISTETYN ARKIELÄMÄ JA HYVINVOINTI 2011 JA ARKIELÄMÄ JA ULKONÄKÖ 2016 AINEISTON MUUTTUJALUETTELO JA KÄYTTÄJÄOPAS	38

Kuviot ja taulukot

Kuvio 1	Lomakkeiden seuranta.....	4
Kuvio 2	Väittämä ”Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni”, arvio asteikolla 1–5 (1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä)	12
Kuvio 3	Ikäryhmien väliset erot ulkonäöstä huolehtimisessa	13
Kuvio 4	Sukupuolten väliset erot ulkonäöstä huolehtimisessa	14
Kuvio 5	Missä määrin vastaajat ovat valmiita tinkimään muusta kulutuksesta, ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi	15
Kuvio 6	Ikäryhmien väliset erot muusta kulutuksesta tinkimisessä ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi	16
Kuvio 7	Sukupuolten väliset erot muusta kulutuksesta tinkimisessä ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi	17
Kuvio 8	Missä määrin vastaajat uskovat, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä.....	17
Kuvio 9	Ikäryhmien väliset erot uskomuksessa, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä.....	18
Kuvio 10	Sukupuolten väliset erot uskomuksessa, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä.....	19
Taulukko 1	Otos ja lopullisen näytteen muodostuminen.....	6
Taulukko 2	Muuttujien katoanalyysi	7
Taulukko 3	Aineiston ikä- ja sukupuolijakauma verrattuna väestöön.....	8
Taulukko 4	Aineiston ikä- ja koulutusjakauma verrattuna väestöön.....	9
Taulukko 5	Vuoden 2011 ja 2016 kyselyaineistojen keskiarvojen vertailu väittämässä ”Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni”	12
Taulukko 6	Vuoden 2011 ja 2016 kyselyaineistojen keskiarvojen vertailu väittämässä ”Olen valmis tinkimään muusta kulutuksesta ulkonäköni kohdistuvan kulutuksen vuoksi”	15

Taulukko 7	Vuoden 2011 ja 2016 kyselyaineistojen keskiarvojen vertailu väittämässä ”Uskon, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä”.....	18
------------	--	----

1 JOHDANTO

Arkielämä ja ulkonäkö -kyselytutkimus on kerätty osana Emil Aaltosen säätiön rahoittamaa tutkimushanketta ”Suomi ulkonäköyhteiskuntana: väestötason tarkastelu ulkonäköä koskevista arvoista, asenteista, normeista ja niiden muutoksesta”. Kysely toteutettiin kevään 2016 aikana, ja keruusta vastasi Turun yliopiston taloussosiologian oppiaine. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa ulkonäön merkitystä suomalaisten arkielämässä ja elämänkulussa. Samalla tarkasteltiin väestön internetin ja median käyttötottumuksia.

Arkielämä ja ulkonäkö -kyselyn otoskoko on 4000 henkilöä. Vuoden 2011 Arkielämä ja hyvinvointi -kyselystä otoskokoa päätettiin kasvattaa 2000:lla useasta syystä. Ensinnäkin kyselytutkimusten vastausprosentit ovat olleet jo vuosia laskussa (vrt. Koivula ym. 2016). Pelkästään jo tästä syystä otannan on oltava riittävän suuri, jotta lopullisen aineiston koko mahdollistaa eri väestöryhmien väliset vertailut luotettavasti (esim. nuoret miehet ja nuoret naiset). Otoskoko ei luonnollisestikaan ratkaise kadon ongelmia, joita käsitellään luvussa 3. Toinen merkittävä syy otoskoon kasvattamiselle oli halu tutkia sukupuolikohtaisia ulkonäkönormeja, minkä vuoksi alkuperäinen otos jaettiin kysymysten satunnaistamista varten kahtia. Tiedonkeruuprosessi on avattu yksityiskohtaisesti luvussa 2.

Arkielämä ja ulkonäkö -kysely on tietyiltä osin jatkoa vuonna 2011 toteutetulle Arkielämä ja hyvinvointi -kyselylle. Ulkonäköosiota laajennettiin kuitenkin huomattavasti vuoden 2011 kyselystä. Kyselylomakkeeseen tehtyjen merkittävien muutosten vuoksi mahdollisiin ajallisiin muutoksiin on suhtauduttava varauksellisesti. Kahden aineiston vertailumahdollisuuksista on annettu esimerkkejä luvussa 3. Ajallisista vertailuista kiinnostuneita varten on liitteeseen 3 listattu kysymykset, jotka löytyvät sekä vuoden 2011 että vuoden 2016 aineistoista.

Aineiston keruusta vastasivat VTT Outi Sarpila, VTM Aki Koivula ja VTK Iida Kukkonen. Lomakkeen suunnitteluun osallistuivat lisäksi taloussosiologian henkilökunnasta professori Pekka Räsänen, dosentti Arttu Saarinen ja VTM Ilkka Koiranen. Lomakkeet tallensi yhdessä Iida Kukkonen kanssa joukko taloussosiologian maisterivaiheen opiskelijoita: VTK Janna Oksanen, VTK Roosa Sandell ja VTK Jukka Sivonen. Tätä tutkimusselostetta ovat olleet kirjoittamassa Outi Sarpila, Roosa Sandell, Aki Koivula ja Iida Kukkonen.

Tutkimusselosteessa kuvaillaan aluksi lomakkeen suunnittelun, aineiston keräämisen ja tallentamisen vaiheet. Sen jälkeen tarkastellaan aineiston katoa ja sen vaikutusta aineiston edustavuuteen. Lopuksi esitellään vuoden 2011 ja vuoden 2016 aineistojen vertailumahdollisuuksia muutaman empiirisen esimerkin avulla. Arkielämä ja ulkonäkö -kyselyn lomake, muuttujaluettelo sekä vuosien 2011 ja 2016 yhdistetyn aineiston käyttöön liittyvä käsikirja löytyvät liitteinä tämän tutkimusselosteen lopusta. Kyselyn, ja

koko Suomi ulkonäköyhteiskuntana -projektin, varsinaiset tulokset julkaistaan myöhemmin tieteellisissä aikakauslehdissä sekäyleistajuisina artikkeleina.

2 KYSELYPROSESSI

2.1 Lomake

Kyselylomake pidettiin osittain samanlaisena vuoden 2011 Arkielämä ja hyvinvointi - kyselylomakkeen kanssa. Uusi kysely painottuu kuitenkin huomattavasti ulkonäön merkityksen ja ulkonäköön liittyvän kulutuksen tiedusteluun. Sen lisäksi lomakkeessa on kysytty kattavasti vastaajan taustatiedoista, median seuraamisesta ja käyttämisestä sekä vastaajan hyvinvoinnista ja yhteiskunnallisesta asemasta. Postitse lähetetty lomake on esitetty kokonaisuudessaan liitesivulla 1.

Kaksi kysymyspatteria (20 ja 21) on satunnaistettu niin, että puolet otokseen valikoituneista vastasi miehiä koskeviin ja puolet naisia koskeviin väitteisiin. Satunnaistamisen avulla pyritään kontrolloimaan kyseisten kysymysten *sensitiivisestä* luonteesta aiheutuva vinoutumaa (esim. Warner 1965). Satunnaistaminen toteutettiin siten, että tutkimusryhmä jakoi otokseen valikoituneet satunnaisesti kahteen väestötasolla edustavaan ryhmään. Ensimmäinen ryhmä sai vastataksaan ainoastaan miehiä koskevia väitteitä. Toinen ryhmä sai muodollisesti täysin samat lomakkeet kuin ensimmäinen ryhmä, mutta esitetyt väitteet koskivat naisia.

Kyselyyn oli mahdollista vastata myös verkossa. Vastaamismahdollisuudesta kerrottiin lomakkeiden yhteydessä lähetetyissä saatekirjeissä. Paperilomaketta vastaava internetkysely muodostettiin Webropol-sovelluksella, ja lomakesivulle luotiin helppo osoite ty.fi/arkielama. Verkkokyselyyn lisättiin myös muutama verkkokyselyiden käyttöön liittyvä kysymys, jotka mahdollistavat metodologisessa mielessä kiinnostavia arviointia ja esimerkiksi vastaamistapaan liittyvistä preferenssieroista.

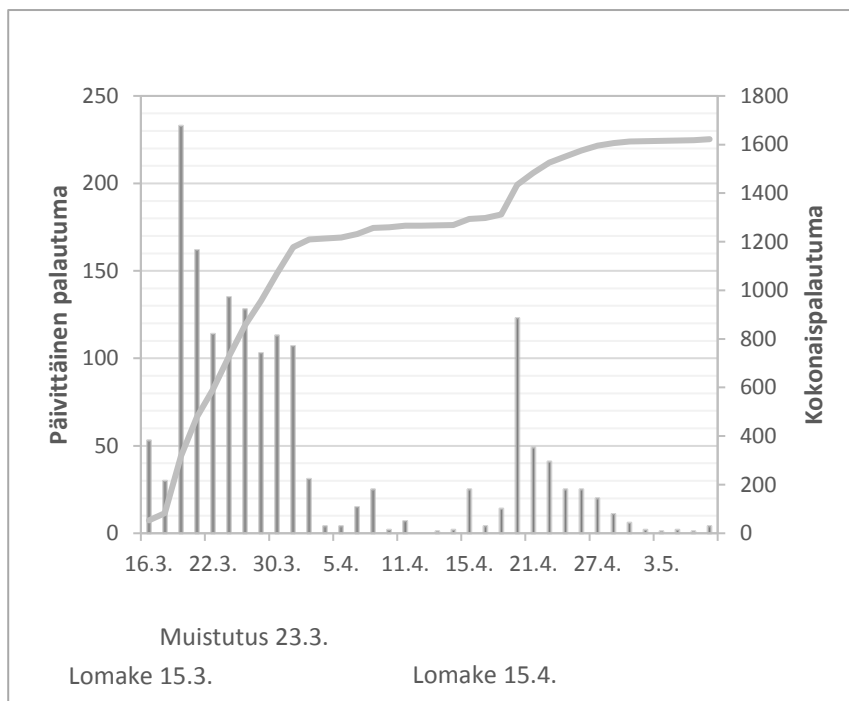
2.2 Otanta ja keräysprosessi

Kysely lähetettiin kohdistettuna postikyselynä 4000:lle suomenkieliselle ja Suomessa asuvalle 15–74-vuotiaalle henkilölle. Otos poimittiin yksinkertaisena satunnaisotantana Lounais-Suomen maistraatin ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä.

Kyselylomakkeiden lähettäminen toteutettiin kolmiportaisesti siten, että vastaajille lähetettiin kaksi kertaa lomakkeet ja sen lisäksi kerran muistutuskirje. Ensimmäiset lomakkeet lähetettiin 15.3.2016, ja vastaajia pyydettiin vastaamaan kyselyyn kymmenen päivän kuluessa. Kaikille otokseen valikoituneille lähetettiin heti ensimmäisen viikon jälkeen kiitoskirjeet, joissa muistutettiin myös kyselyyn vastaamisesta. Vastaamatta jättäneille lähetettiin vielä 15.4. uudet lomakkeet, jotka pyydettiin palauttamaan 22.4. mennessä. Kysely suljettiin verkossa 29.4.2016, jonka jälkeen saapui vielä postitse 14 lomaketta.

Kuviossa 1 on esitetty lomakkeiden palautumisen seuranta. Seurannassa ovat mukana sekä paperi- että nettilomakkeet. Lähes 80 prosenttia lomakkeista palautui kahden

ensimmäisen viikon aikana. Uuden lomakkeen postituksen myötä vastausaktiivisuus lisääntyi hieman, ja noin 20 prosenttia lomakkeista saapui kahden viimeisen viikon aikana.

Kuvio 1 Lomakkeiden seuranta

Verkossa vastanneita oli kaiken kaikkiaan painotukset huomioiden 330, eli noin 20 prosenttia kaikista vastanneista. Verkkovastaamisen suosio on lisääntynyt yli kahdeksalla prosenttiyksiköllä vuodesta 2011. Osuutta voidaan pitää suhteellisen korkeana myös verrattaessa tuoreeseen Suomi 2014 – kulutus ja elämäntapa -kyselyyn (ks. Koivula ym. 2015). Suosion lisääntyminen ei ole sinänsä yllättävää. Ihmiset viettävät yhä enemmän aikaa verkossa, joten on luonnollista, että myös kyselytutkimuksia täytetään siellä yhä enemmän (Sarpila & Räsänen 2013). Tätä ajatusta tukee myös se, että suuri osa (51 prosenttia) verkossa vastanneista ilmoitti hoitavansa kaikki asiansa mahdollisuuksien mukaan verkossa. Verkkovastaamisen lisääntyminen oli suhteellisesti tarkasteltuna voimakkainta yli 55-vuotiaiden keskuudessa, mikä kertoo osaltaan internetin käyttöön liittyvän eriarvoisuuden vähentymisestä. Siitä huolimatta verkkovastaaminen on verrattain yleisempää nuorten keskuudessa, mikä on huomioitava myös tulosten analysoinnissa (ks. Koivula ym. 2016).

Yli 80 prosenttia verkkovastaajista käytti vastaamisessa perinteistä tietokonetta mobiililaitteiden sijaan. Tulevissa kyselyissä onkin entistä tärkeämpää suunnitella lomake sellaiseksi, että sen täyttäminen on vaivatonta myös matkapuhelimella tai tabletti-tietokoneella. Vaikka erilaisten keruutapojen yhdistämisellä pyritään parantamaan kus-

tannustehokkuutta ja kasvattamaan vastausosuutta, on kysymys myös vastaajien eli tutkittavien paremmasta palvelusta (Dillman ym. 2014).

2.3 Aineiston tallentaminen

Lomakkeet tallennettiin Turun yliopiston taloussosiologian oppiaineessa. Kysymykset koodattiin kyselylomakkeen mukaisessa numeerisessa järjestyksessä. Tällöin esimerkiksi ensimmäisenä kysytyy sukupuoli nimettiin muuttujaksi v01, toisena kysytyy syntymävuosi muuttujaksi v02, kolmantena kysytyy kotikunta muuttujaksi v03 ja niin edelleen. Mikäli yksittäinen kysymystyyppi sisälsi useampia alakohtia, eroteltiin muuttujat toisistaan numeroilla tai kirjaimilla kysymyslomakkeen mukaisesti (esimerkiksi v07_1, v07_2, jne. tai v08a, v08b, jne.). Myös muuttujien tallennetut arvot noudattavat samaa periaatetta kuin vastaajan lomakkeesta valitsemat arvot. Avointen kysymysten vastaukset on tallennettu samassa muodossa, kuin vastaaja on ne lomakkeeseen kirjoittanut. Tarkat kysymysmuodot ovat nähtävissä tämän raportin liitteenä olevasta kyselylomakkeesta (liite 1) ja muuttujien luokitukset vuoden 2016 aineiston muuttujaluettelosta (liite 2).

Vastaajan ja vastaajan puolison ammatti on jälkikäteen koodattu ISCO-08-ammattiluokituksen mukaisesti. Koodauksen jälkeen vastaajat voidaan luokitella esimerkiksi ISEI 08 -luokka-asteikon mukaisesti (Ganzeboom & Treiman 2016).

3 KATOANALYYSI JA AINEISTON EDUSTAVUUS

3.1 Katoanalyysi

Kyselytutkimuksen vastausprosentti ja kato vaikuttavat olennaisesti tulosten yleistettävyyteen. Arkielämä ja ulkonäkö -kyselyssä alkuperäinen otos koostui 4000 vastaajasta. Näistä kuutta (6) ei syystä tai toisesta tavoitettu vaan postikuoret palautuivat avaamattomina postin kautta oppiaineeseen. Lopulliseksi otokseksi muodostui näin ollen 3994 vastaajaa.

Taulukko 1 Otos ja lopullisen näytteen muodostuminen

	kpl
Alkuperäinen otos	4000
Tavoittamattomat	6
Lopullinen otos	3994
Vastaamatta jättäneet	2394 (60%)
Lopullinen vastausmäärä	1600 (40%)

Taulukosta 1 on eritelty lopullisen näytteen muodostuminen. Täytettyjä lomakkeita palautui yhteensä 1600 kappaletta ja vastausprosentiksi muodostui näin 40 prosenttia. Vastausprosentti on samaa suuruusluokkaa kuin tiedonkeruultaan vastaavissa suomalaiskyselyissä viime vuosina (vrt. Aaltonen ym. 2016, FINSEX 2015; ISSP 2014; Koivula ym. 2015). Lomakekyselyiden vastausosuudet ovat jo vuosikymmeniä olleet laskussa, ja hyvin harvoissa tutkimuksissa päästään yli 50 prosentin vastausosuuksiin. (Koivula ym., 2016; Räsänen & Sarpila 2013). Arkielämä ja ulkonäkö -kyselyn katoa arvioitaessa on lisäksi huomioitava tutkittavan aiheen sensitiivisyys, mikä saattaa omalta osaltaan laskea vastausprosenttia.

Vastaajakadon lisäksi on syytä arvioida kysymyskohtaista katoa, jota on eritelty taulukossa 2. Taulukosta nähdään kysymyskohtaiset katoprosentit, jotka useamman alakohdan sisältävien muuttujien kohdalla on ilmoitettu keskiarvokatona. Tällaisia muuttujia ovat ulkonäköön liittyvä kulutus, ulkonäköön liittyvät mielipidekysymykset ja medioiden seuraaminen. Lisäksi ”ulkonäön merkitys yhteiskunnassa” -kysymyspatterin katoanalyysissä on laskettu kahden muuttujan katokeskiarvo. Kaikkien muuttujien kohdalla katoanalyysiä ei ole mielekästä tehdä. Esimerkiksi puolison koulutusta ja ammattia selvittävien kysymysten kadossa olisivat mukana myös ne, joilla ei ole avo- tai aviopuolisoa lainkaan.

Kuten taulukosta nähdään, on kysymyskohtainen kato pääsääntöisesti pientä. Vastajien taustoja, kuten ikää, sukupuolta ja siviilisäätystä, koskeviin kysymyksiin on vastattu lähes sataprosenttisesti. Kotikunta- ja ammattikysymykseen on sen sijaan vastattu hie-

man huonommin: kotikuntatieto puuttuu viideltä (5) prosentilta vastaajista ja ammatti yhdeksältä (9) prosentilta. Ammatti-muuttujan kato selittyy suureksi osaksi sillä, etteivät nuorimmat vastaajista ole koskaan toimineet ammatissa. Sen sijaan osaan kysymyksistä on saatettu jättää vastaamatta siitä syystä, että kysymys on koettu liian henkilökohtaiseksi. Esimerkiksi tuloja koskevat kysymykset ovat kyselytutkimuksissa tavallisesti tällaisia kysymyksiä.

Taulukko 2 Muuttujien katoanalyysi

Muuttuja (muuttujan lyhenne)	Kato	Katoprosentti
Sukupuoli (v01)	5	0,31
Syntymävuosi (v02)	11	0,69
Kotikunta (v03)	88	5,51
Asuinalue (v04)	32	2,01
Siviilisääty (v05)	11	0,69
Parisuhdestatus (v06)	72	4,51
Henkilöiden määrä kotitaloudessa (v07_1)	17	1,07
Oma koulutus (v08a)	28	1,75
Päätoimi (v09)	7	0,44
Oma ammatti (v10a)	138	8,65
Ulkonäköön liittyvä kulutus (v11)	58	3,63
Oman ulkonäön tärkeys (v15)	14	0,88
Oma ulkonäkö verrattuna muihin (v16)	12	0,75
Ulkonäköön liittyvät mielipidekysymykset (v19)	26	1,63
Ulkonäön merkitys yhteiskunnassa (v20 ja v21)	64	4,01
Medioiden käyttö (v22)	37	2,32
Onnellisuus (v25a)	27	1,69
Tyytyväisyys elämään (v25b)	25	1,57
Terveys (v25c)	25	1,57
Itsetunto (v25d)	33	2,07
Pituus, cm (v26a)	41	2,57
Paino, kg (v26b)	66	4,14
Läheisten ihmisten tapaaminen (v27)	46	2,88
Läheisiin ihmisiin yhteys internetin/puhelin välityksellä (v28)	43	2,69
Yhteiskuntaluokka (v29)	37	2,32
Henkilökohtaiset nettotulot/kk (v31)	157	9,84
Kotitalouden nettotulot/kk (v32)	179	11,22

Kuten taulukosta 2 käy ilmi, on tulotiedoissa eniten puuttuvia havaintoja. Sekä henkilökohtaisten että kotitalouden kuukausinettotulojen kato on noin 10 prosenttia. Tulotietojen sensitiivisyys tuskin selittää koko muuttujakohtaista katoa. Esimerkiksi osalla nuoremista vastaajista ei yksinkertaisesti ole tuloja ja he ovat nollettulojen merkitsemisen sijaan jättäneet kohdan kokonaan tyhjäksi. Mitä kotitalouden nettotuloihin tulee, kaikilla vastaajilla ei välttämättä ole edes tietoa kotitalouden yhteenlasketuista nettotu-

loista. Puuttuvia tulotietoja on kuitenkin mahdollista täydentää esimerkiksi regressio-analyysiin perustuvalla imputoinnilla, jossa puuttuvat tulot estimoidaan muiden vastaajien tulotietojen ja keskeisten tulonjakoon vaikuttavien taustamuuttujien perusteella.

Kysymysten sensitiivisyyteen liittyvästä kadosta saanee osviittaa tarkastelemalla vastaajan painoa tiedustelevan kysymyksen katoa, joka on ainoastaan neljä (4) prosenttia. Alhaista katoa voidaan pitää osoituksena myös siitä, että suomalaiset ovat varsin tietoisia omasta painostaan.

3.2 Aineiston edustavuus

Aineiston demografista edustavuutta on arvioitu vertaamalla aineiston ikä- ja sukupuoli-jakaumaa sekä ikä- ja koulutusjakaumaa Suomen väestön vastaaviin jakaumiin. Vertailukohtana käytettiin uusimpia saatavilla olevia väestötietoja vuoden 2014 lopulta (SVT 2015). Taulukossa 3 esitetään aineiston ikä- ja sukupuolijakauma verrattuna väestöön erikseen sukupuolen ja ikäluokkien mukaan.

Taulukko 3 Aineiston ikä- ja sukupuolijakauma verrattuna väestöön

		15-18	19-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66-74	Yht.
Aineisto	Miehet	27	60	98	78	95	161	152	671
	%	1,7	3,8	6,2	4,9	6,0	10,2	9,6	42,5
	Naiset	50	86	127	122	146	192	186	909
	%	3,2	5,4	8,0	7,7	9,2	12,2	11,8	57,5
	Yht.	77	146	225	200	241	353	338	1 580
	%	4,9	9,2	14,2	12,7	15,3	22,3	21,4	100
Väestö	Miehet	119 922	235 319	357 328	340 088	366 368	367 062	284 413	2070500
	%	2,9	5,7	8,6	8,2	8,8	8,8	7,1	50,3
	Naiset	114 594	225 625	338 481	322 513	359 719	377 327	310 532	2048791
	%	2,8	5,4	8,2	7,8	8,7	9,1	7,9	49,7
	Yht.	234516	460944	695809	662601	726087	744389	594 945	4119291
	%	5,7	11,1	16,8	16,0	17,5	17,9	15,0	100

Taulukosta 3 voidaan havaita, että naiset ovat vastanneet tutkimukseen miehiä aktiivisemmin. Vastaajat ovat myös hieman valikoituneet ikäluokkien perusteella. Yli 56-vuotiaat ja sitä ikääntyneemmät ovat yliedustettuina aineistossa, kun taas alle 56-vuotiaat ovat aliedustettuina. Aineisto edustaa verrattain hyvin 19–45-vuotiaita naisia, mutta muissa ikäluokissa naiset ovat väestöön nähden yliedustettuina. Miehet puolestaan ovat aliedustettuina 15–55-vuotiaiden ikäryhmässä ja yliedustettuina 56–74-

vuotiaiden ikäryhmässä. Nuorempien ikäluokkien aliedustus johtuu siis pääsääntöisesti miesvastaajien alhaisesta vastausaktiivisuudesta. Yliedustetuimpia aineistossa ovat 66–74-vuotiaat naiset ja aliedustetuimpia 36–45-vuotiaat miehet. 19–25-vuotiaiden naisten ryhmä on aineistossa parhaiten väestöä edustava ryhmä.

Koska aineisto ei täysin vastaa väestön ikä- ja sukupuolijakaumaa, aineistoon on luotu jokaiselle vastaajalle painomuuttuja, jonka avulla voidaan korjata vastauskadosta aiheutuvaa aineiston vinoutta. Painokertoimet on laskettu kaikille 15–69-vuotiaille vastaajille erikseen sekä syntymävuosittain että sukupuolittain. Erityisesti suoria jakaumia tarkasteltaessa on syytä käyttää painomuuttujaa. Toisaalta esimerkiksi monimuuttujamallinnuksessa, joissa ikä ja sukupuoli vakioidaan, painomuuttujien käyttö ei ole tarpeen.

Taulukko 4 Aineiston ikä- ja koulutusjakauma verrattuna väestöön

		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-69	Yht.
Aineisto	Peruskoulu	72	9	12	20	60	72	245
	%	5,1	0,6	0,9	1,4	4,3	5,1	17,4
	Toinen aste	114	99	81	138	198	103	733
	%	8,1	7,0	5,7	9,8	14,0	7,3	51,9
	Korkeakoulu	20	114	107	69	88	35	433
%	1,4	8,1	7,6	4,9	6,2	2,5	30,7	
Yht.	206	222	200	227	346	210	1411	
%	14,6	15,7	14,2	16,1	24,5	14,9	100	
Väestö	Peruskoulu	323796	109498	89270	104898	174041	140786	942289
	%	8,4	2,8	2,3	2,7	4,5	3,6	24,4
	Toinen aste	305318	337112	336200	468708	450889	185273	2083500
	%	7,9	8,7	8,7	12,1	11,7	4,8	54,0
	Korkeakoulu	19554	248342	233638	161296	121197	50555	834582
%	0,5	6,4	6,1	4,2	3,1	1,3	21,6	
Yht.	648668	694952	659108	734902	746127	376614	3860371	
%	16,8	18,0	17,1	19,0	19,3	9,8	100	

Taulukossa 4 esitetään aineiston ikä- ja koulutusjakauma ikäluokittain väestöön verrattuna. Koulutusluokat on tässä luotu siten, että peruskoulutus vastaa korkeintaan keskikoulun tai peruskoulun suorittaneita, toinen aste lukion, ylioppilas-, ammatillisen tai opistotutkinnon suorittaneita ja korkeakoulutus alemman korkeakoulu-, ylemmän korkeakoulu-, lisensiaatin tai tohtorin tutkinnon suorittaneita. Taulukosta 4 voidaan havaita, että aineisto on hieman valikoitunut myös koulutuksen suhteen. Korkeakoulutetut ovat vastanneet tutkimukseen muita koulutusluokkia aktiivisemmin, kun taas peruskoulutetut ovat vastanneet tutkimukseen muita koulutusluokkia harvemmin. Aineisto edus-

taa väestötietoihin verrattuna hyvin 55–64-vuotiaita peruskoulutettuja, mutta sitä nuoremmat peruskoulutetut ovat aliedustettuina ja toisaalta sitä vanhemmat ovat yliedustettuina väestötietoihin verrattuna. Toisen asteen koulutuksen suorittaneita 15–34-vuotiaita aineisto puolestaan edustaa suhteellisen hyvin. Aliedustettuina sen sijaan ovat 35–54-vuotiaat toisen asteen koulutetut. Sitä vanhemmat toisen asteen koulutuksen saaneet ovat voimakkaasti yliedustettuina. Korkeakoulutetut ovat aineistossa väestöön verrattuna yliedustettuina ikäryhmästä riippumatta.

4 ESIMERKKEJÄ ARKIELÄMÄ JA ULKONÄKÖ (2016) JA ARKIELÄMÄ JA HYVINVOINTI (2011) -AINEISTON VERTAILUMAHDOLLISUUKSISTA

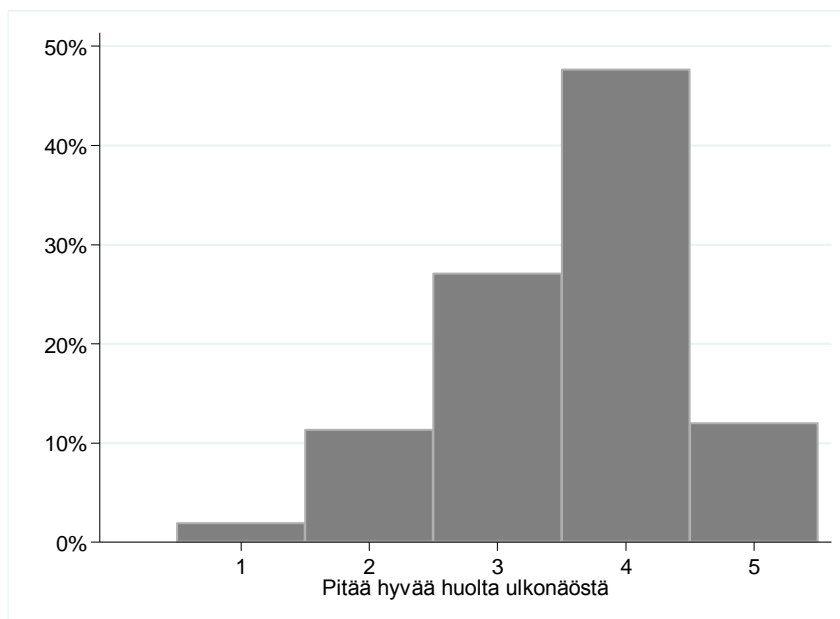
Arkielämä ja ulkonäkö -kyselyaineisto on tietyiltä osin jatkoa vuonna 2011 toteutetulle Arkielämä ja hyvinvointi -kyselyaineistolle. Näistä kahdesta aineistosta on muodostettu yhdistetty aineisto niiden muuttujien osalta, jotka vastaavat toisiaan. Tämän yhdistetyn aineiston muuttujaluettelo ja käyttäjäopas on esitetty liitteessä 3.

Yhdistetyn aineiston kysymysten avulla voidaan tehdä ajallista vertailua aineistojen 2011 ja 2016 välillä. Vertailussa on kuitenkin huomioitava muutamia tärkeitä seikkoja. Ensinnäkin vuoden 2011 Arkielämä ja hyvinvointi -kyselyaineiston vastaajien ikäkauma on 15–65-vuotta, kun taas vuoden 2016 Arkielämä ja ulkonäkö -kyselyaineiston on 15–74-vuotta. Tämän vuoksi vuoden 2016 aineiston vastaajista yli 65-vuotiaat on rajattava yhdistetyn aineiston ulkopuolelle. Toiseksi molemmat kyselyaineistot on painotettu iän ja sukupuolen mukaan, jotta vastauskadosta aiheutuvaa aineiston vinoutta voitaisiin korjata. Nämä painotukset on huomioitu aineistoja vertailtaessa. Kolmanneksi tiettyjen yhdistettyyn aineistoon otettujen muuttujien osalta on jouduttu tekemään pieniä muutoksia, jotta molempien aineistojen muuttujat vastaisivat toisiaan. Nämä muutokset ilmenevät liitteestä 3 ja ovat merkitty *** merkinnällä. Kyselylomakkeeseen tehtyjen merkittävien muutosten vuoksi mahdollisiin ajallisiin muutoksiin on, kuten todettua, suhtauduttava tietyin varauksin. Lopullinen vertailukelpoisuus jää kunkin tutkijan itsensä harkittavaksi.

Tässä luvussa esitetään ajallista vertailua aineistojen 2011 ja 2016 välillä muutaman ajankohtaisen kysymyksen perusteella. Sekä Arkielämä ja ulkonäkö (2016) että Arkielämä ja hyvinvointi (2011) -kyselyaineistoissa vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa erilaisiin ulkonäköä koskeviin väittämiin. Vastaajat ilmaisivat mielipidettään viisipor-taisen asteikon avulla, jossa 1= ”täysin eri mieltä”, 2= ”jokseenkin eri mieltä”, 3= ”ei samaa eikä eri mieltä”, 4= ”jokseenkin samaa mieltä” ja 5= ”täysin samaa mieltä”. Koko kysymyspatteristo on nähtävissä liitteessä 1 ja 3. Tilastolliset merkitsevyydet on ilmoitettu vertailujen yhteydessä symbolein: *** = tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p < 0,001$), ** = tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,01$) ja * = tilastollisesti lähes merkitsevä ($p < 0,05$).

4.1 Ulkonäöstä huolehtiminen

Ulkonäköön liittyvässä kysymyspatteristossa kysyttiin ulkonäöstä huolehtimisen tärkeydestä väittämällä ”Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni”. Yhdistetyn aineiston vastaus-ten jakautuminen tämän väittämän mukaan on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2 Väittämä ”Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni”, arvio asteikolla 1–5 (1 = sin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä)

Yhdistetyn aineiston keskiarvo väittämälle ”Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni” on 3,57. Suurin osa vastaajista (47,7 %) on vastannut pitävänsä jokseenkin hyvää huolta ulkonäöstään. Tarkasteltaessa vastausvuosia erikseen huomataan, että vuoden 2011 kyselyaineiston keskiarvo väittämälle on 3,61 ja vuoden 2016 puolestaan 3,47. Myös molempina vastausvuosina suurin osa vastaajista on vastannut pitävänsä jokseenkin hyvää huolta ulkonäöstään. Keskiarvojen ero on kuitenkin tilastollisesti erittäin merkitsevä. Tämä on esitetty taulukossa 5.

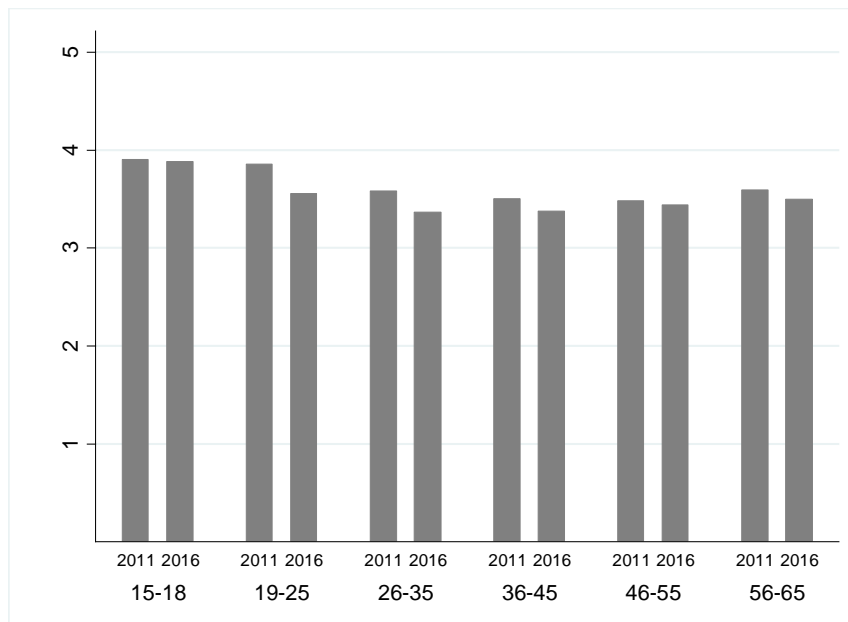
Taulukko 5 Vuoden 2011 ja 2016 kyselyaineistojen keskiarvojen vertailu väittämässä ”Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni”

Vuosi	N	Keskiarvo	Keskivirhe	Keskihajonta	95% Luottamusväli
2011	899	3,607	0,029	0,868	[3,551;3,660]
2016	1239	3,468	0,030	0,947	[3,416;3,521]
Ero		0,138	0,001	0,079	

F 12,39***

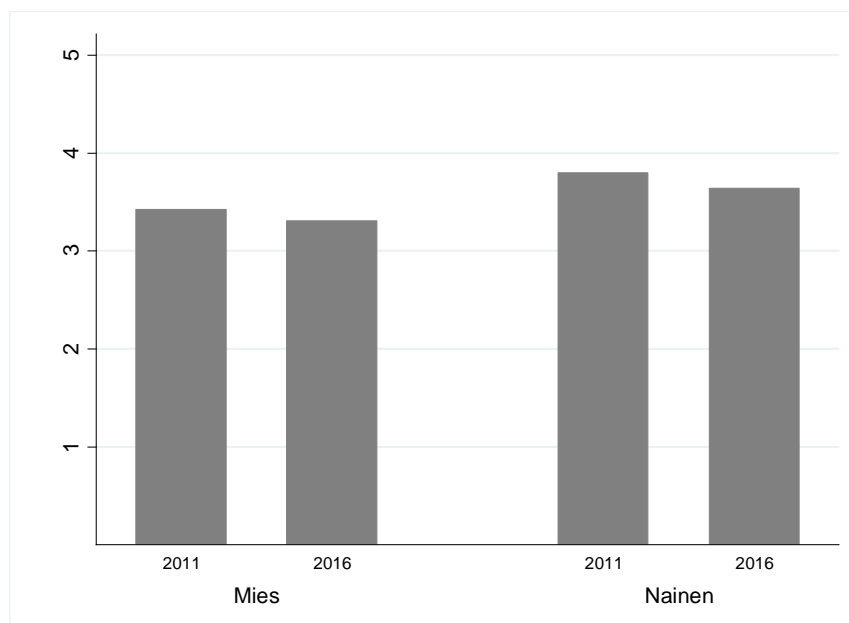
df 1

Vastausten mukaan vastaajien ulkonäöstä huolehtiminen on siis vähentynyt vastausvuosien välillä. Tarkastellaan myös, miten mielipiteet eroavat ikäryhmittäin. Kuviossa 3 esitetään vastausten keskiarvot kummallekin vuodelle ikäryhmittäin.

Kuvio 3 Ikäryhmien väliset erot ulkonäöstä huolehtimisessa

Sekä vuonna 2011 että 2016 15–18-vuotiaat ovat vastanneet muita ikäryhmiä useammin pitävänsä hyvää huolta ulkonäöstään. Vastausten perusteella vähiten hyvää huolta ulkonäöstään ovat pitäneet vuonna 2011 46–55-vuotiaat ja vuonna 2016 26–35-vuotiaat. Ikäryhmien väliset erot ovat kuitenkin pieniä. Vuonna 2011 15–18 ja 19–25-vuotiaat ovat vastanneet tilastollisesti merkitsevästi muita ikäryhmiä useammin pitävänsä hyvää huolta ulkonäöstään. Vuonna 2016 ainoastaan 15–18-vuotiaat ovat vastanneet muita ikäryhmiä useammin pitävänsä hyvää huolta ulkonäöstään. Vastausten perusteella 19–25-vuotiailla sekä 26–35-vuotiailla ulkonäöstä huolehtiminen on vähentynyt melkein tilastollisesti merkitsevästi vastausvuosien välillä. Nuorimman ikäryhmän eli 15–18-vuotiaiden ero muihin ikäryhmiin on siis kasvanut vastausvuosien välillä. Tarkastellaan myös, miten ulkonäöstä huolehtiminen eroaa sukupuolen mukaan. Kuviossa 4 esitetään vastausten keskiarvot sukupuolittain.

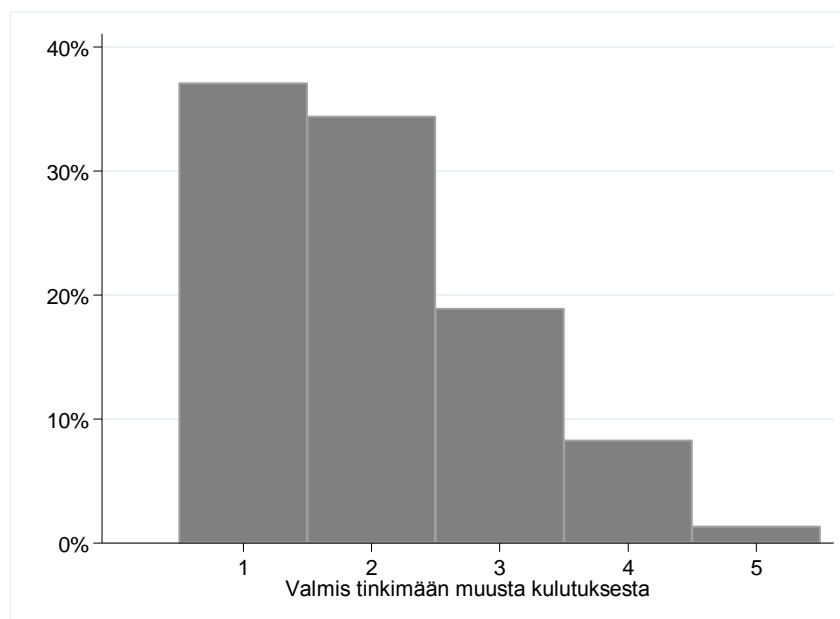

Kuvio 4 Sukupuolten väliset erot ulkonäöstä huolehtimisessa

Molempina vuosina naiset ovat vastanneet miehiä useammin pitävänsä hyvää huolta ulkonäöstään. Sukupuolten erot ovat erittäin tilastollisesti merkitseviä. Vastausten perusteella naisilla ulkonäöstä huolehtiminen on kuitenkin vähentynyt tilastollisesti merkitsevästi vastausvuosien välillä.

4.2 Ulkonäköön kuluttaminen

Toinen tässä tarkasteltava väittämä ulkonäköpatteristosta on ”Olen valmis tinkimään muusta kulutuksesta ulkonäkööni kohdistuvan kulutuksen vuoksi”. Yhdistetyn aineiston vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtojen kesken on esitetty kuviossa 5.

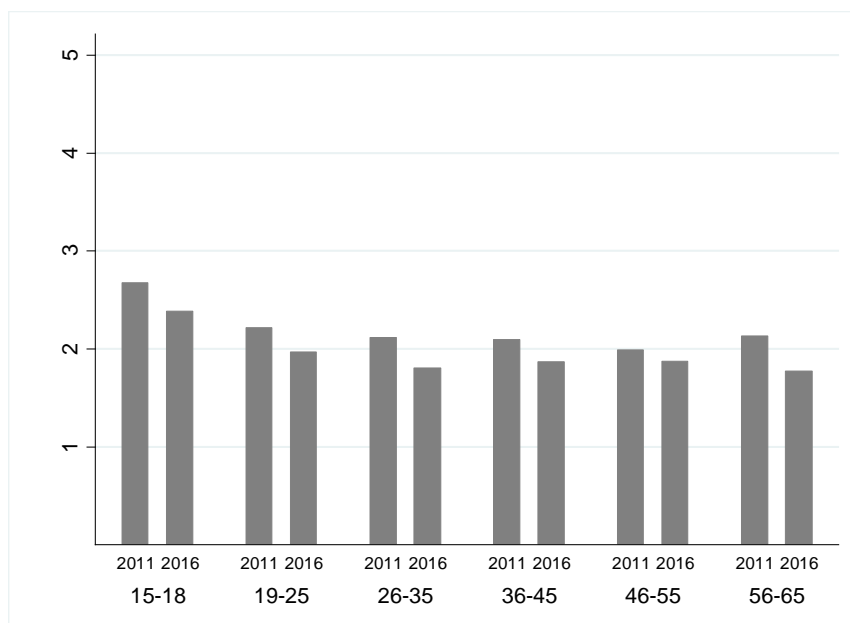
Kuvio 5 Missä määrin vastaajat ovat valmiita tinkimään muusta kulutuksesta, ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi

Yhdistetyn aineiston keskiarvo väittämälle on 2,02. Kuviosta näemme, että suurin osa vastaajista (37,1 %) on valinnut vastausvaihtoehdon ”täysin eri mieltä”. Suurin osa vastaajista ei siis ole valmis tinkimään muusta kulutuksesta ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi. Tarkasteltaessa vastausvuosia erikseen havaitaan vastausvuoden 2011 keskiarvon olevan 2,14 ja vuoden 2016 1,89. Keskiarvojen ero on erittäin tilastollisesti merkitsevää. Tämä on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 6 Vuoden 2011 ja 2016 kyselyaineistojen keskiarvojen vertailu väittämässä ”Olen valmis tinkimään muusta kulutuksesta ulkonäköni kohdistuvan kulutuksen vuoksi”

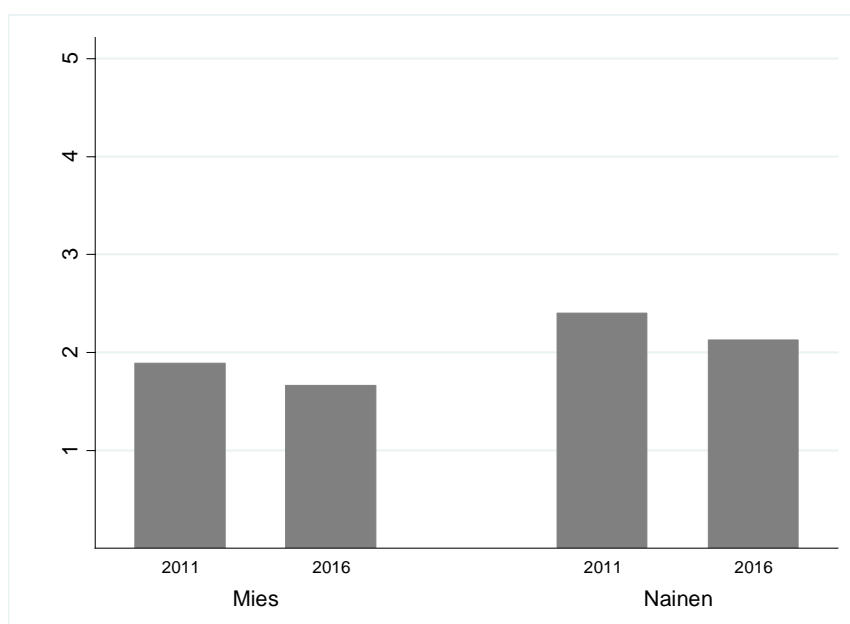
Vuosi	N	Keskiarvo	Keskivirhe	Keskihajonta	95% Luottamusväli
2011	901	2,141	0,033	1,003	[2,076;2,207]
2016	1241	1,888	0,028	0,983	[1,833;1,943]
Ero		0,253	0,005	0,020	
F	34,71***				
df	1				

Vastaukset noudattavat samaa trendiä kuin yhdistetyssä aineistossa, mutta vuonna 2016 on oltu voimakkaammin sitä mieltä, ettei haluta tinkiä muusta kulutuksesta ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi. Ikäryhmittäistä vertailua esitetään puolestaan kuviossa 6.

Kuvio 6 Ikäryhmien väliset erot muusta kulutuksesta tinkimisessä ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi

Molempina vastausvuosina 15–18-vuotiaat ovat vastanneet muita ikäryhmiä useammin olevansa valmiita tinkimään muusta kulutuksesta ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi. 15–18-vuotiaat eroavatkin tilastollisesti merkitsevästi muista ikäryhmistä molempina vastausvuosina. Vähiten muusta kulutuksesta valmiita ovat tinkimään vuonna 2011 46–55-vuotiaat ja vuonna 2016 56–65-vuotiaat. Vastausten perusteella 26–35, 36–45 ja 56–65-vuotiaille halu tinkiä muusta kulutuksesta ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi on jopa vähentynyt tilastollisesti merkitsevästi vastausvuosien välillä. Kuviossa 7 esitetään puolestaan sukupuolten välistä vertailua.

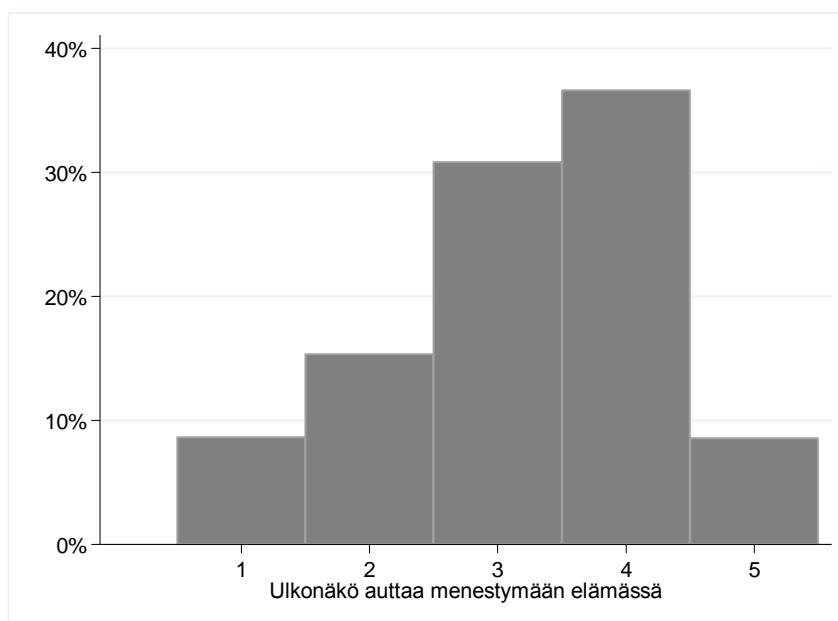

Kuvio 7 Sukupuolten väliset erot muusta kulutuksesta tinkimisessä ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi

Molempina vuosina miehet ovat olleet naisia voimakkaammin sitä mieltä, etteivät halua tinkiä muusta kulutuksesta ulkonäköön kohdistuvan kulutuksen vuoksi. Sukupuolten erot ovat erittäin tilastollisesti merkitseviä. Vastausten perusteella molemmat sukupuolet ovat olleet vuonna 2016 voimakkaammin sitä mieltä, etteivät halua tinkiä muusta kulutuksesta kuin vuonna 2011. Molempien sukupuolten osalta muutokset ovat mitausvuosien välillä erittäin tilastollisesti merkitseviä.

4.3 Ulkonäkö ja menestyminen elämässä

Kolmantena ja viimeisenä ulkonäköpatteriston osana tarkastellaan väittämää ”Uskon, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä”. Yhdistetyn aineiston vastausten jakautuminen on esitetty kuviossa 8.

Kuvio 8 Missä määrin vastaajat uskovat, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä

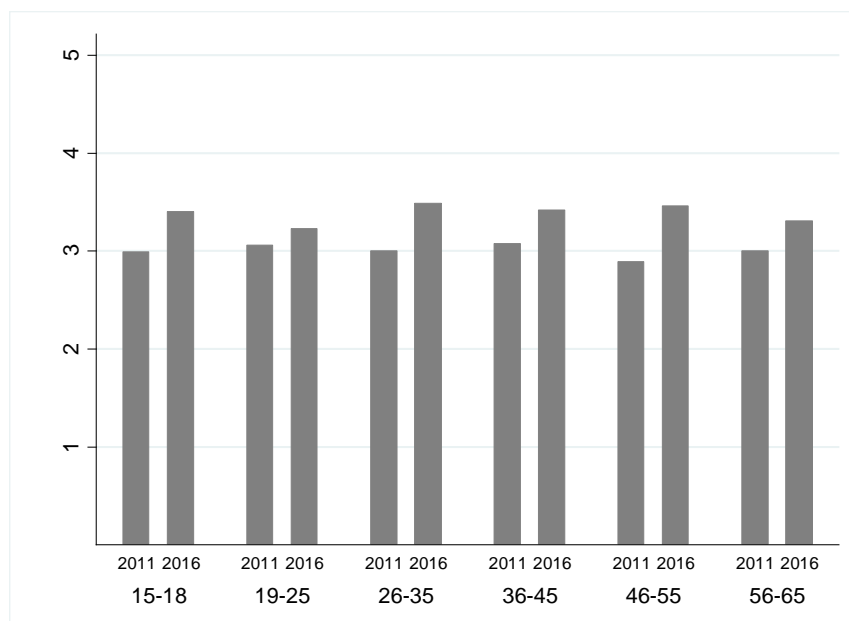
Yhdistetyn aineiston keskiarvo väittämälle on 3,21. Kuviosta havaitaan, että suurin osa vastaajista (36,6 %) on vastannut ”jokseenkin samaa mieltä”. Suurin osa vastaajista on siis jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä. Tarkasteltaessa vastausvuosia erikseen saadaan vuo-

den 2011 keskiarvoksi 3,00 ja vuoden 2016 keskiarvoksi 3,39. Ero on erittäin tilastollisesti merkitsevä ja esitetty taulukossa 6.

Taulukko 7 Vuoden 2011 ja 2016 kyselyaineistojen keskiarvojen vertailu väittämässä ”Uskon, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä”

Vuosi	N	Keskiarvo	Keskivirhe	Keskihajonta	95% Luottamusväli
2011	899	2,997	0,038	1,123	[2,924;3,071]
2016	1243	3,390	0,028	1,002	[3,335;3,446]
Ero		0,393	0,010	0,121	
F	73,17***				
df	1				

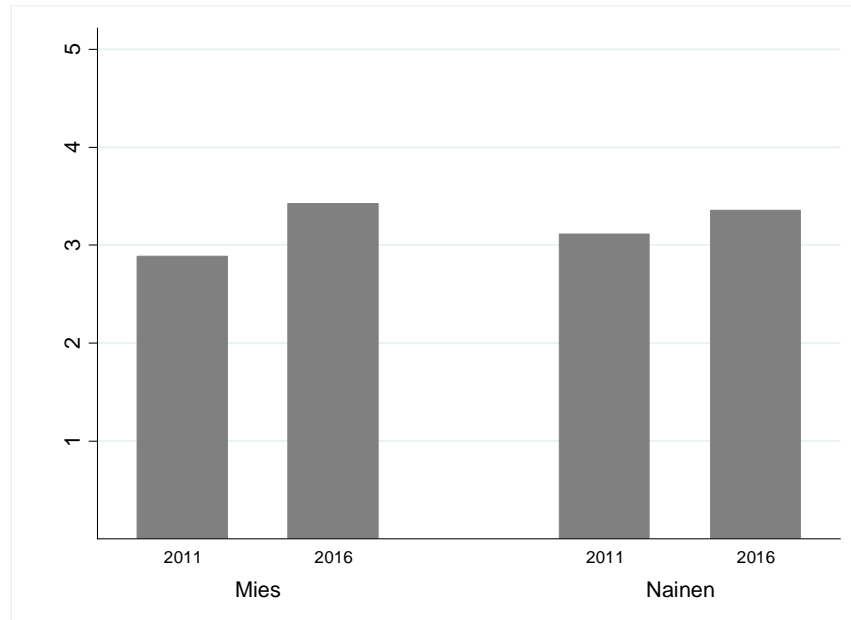
Vastausten perusteella vastaajat ovat olleet siis vuonna 2016 enemmän sitä mieltä, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään elämässä. Kuviossa 9 esitetään ikäryhmittäistä vertailua vastausvuosien välillä.

Kuvio 9 Ikäryhmien väliset erot uskomuksessa, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä

Kumpanakaan vastausvuonna ikäryhmien välillä ei näyttäisi olevan suurta eroa. Vuonna 2011 36–45-vuotiaat ja vuonna 2016 26–35-vuotiaat ovat uskoneet muita ikäryhmiä enemmän kauneuden ja hyvän ulkonäön auttavan menestymään paremmin elämässä. Vuonna 2011 46–55-vuotiaat ja vuonna 2016 19–25-vuotiaat ovat uskoneet muita ikäryhmiä vähemmän, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään parem-

min elämässä. Vuonna 2016 19–25-vuotiaiden ero 26–35 ja 46–55-vuotiaisiin on lähes tilastollisesti merkitsevä. Kaikki muut ikäryhmät paitsi 19–25-vuotiaat ovatkin vuonna 2016 olleet tilastollisesti merkitsevästi vahvemmin sitä mieltä, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä kuin vuonna 2011. Kuviossa 10 on puolestaan esitetty vastausten keskiarvot sukupuolittain.

Kuvio 10 Sukupuolten väliset erot uskomuksessa, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä

Vuonna 2011 suurempi osa naisista kuin miehistä on uskonut, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä. Vuonna 2016 puolestaan suurempi osa miehistä kuin naisista on uskonut, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä. Sukupuolten erot ovat tosin ainoastaan vuonna 2011 tilastollisesti merkitseviä. Vastausten perusteella molemmat sukupuolet ovat olleet kuitenkin vuonna 2016 voimakkaammin sitä mieltä, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat pärjäämään paremmin elämässä. Molempien sukupuolten muutokset vuosien välillä ovat erittäin tilastollisesti merkitseviä.

Tulokset ovat mielenkiintoisia ja antavat viitteitä siitä, että suomalaisten ulkonäköasenteet ovat jossain määrin muuttuneet. Muutokseen on monia mahdollisia syitä, joita analysoidaan tarkemmin aineistoja hyödyntävissä julkaisuissa.

KIRJALLISUUS

- Aalto, A-M. & Junnila, M. & Karvonen, S. & Manderbacka, K. & Muuri, A. & Pekuri-
nen, M. (2016) Mitä väestö ajattelee sosiaali- ja terveystalveluiden uu-
distamisesta? *Tutkimuksesta tiiviisti 4*. Helsinki: Terveiden ja hyvin-
voinnin laitos.
- Dillman, D. & Smyth, J. & Christian, L. (2014). *Internet, phone, mail, and mixed-mode
surveys: the tailored design method*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- FINSEX 2015: Suomalaisten seksuaalisuushanke. Västoliitto.
<[http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/sekso
loginen_tutkimus/suomalaisten-seksuaalisuus-finse/](http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/sekso
loginen_tutkimus/suomalaisten-seksuaalisuus-finse/)>, haettu 9.8.2016
- Ganzeboom, H. B.G & Treiman, D. J. (2016) International Stratification and Mobility
File: Conversion Tools. Amsterdam: Department of Social Research
Methodology. <<http://www.harryganzeboom.nl/ismf/index.htm>>, haettu
6.7.2016
- ISSP 2014: kansalaisosallistuminen II: Suomen aineisto [koodikirja]. Tampere: Yhteis-
kuntatieteellinen tietoaarkisto [tuottaja ja jakaja], 2016.
- Koivula, A. & Räsänen, P. & Sarpila, O. (2015) Suomi 2014 – kulutus ja elämäntapa:
Tutkimuslodelte ja aineistojen 1999–2014 vertailua. Turku: University of
Turku / Department of Social Research.
- Koivula, A. & Räsänen, P. & Sarpila, O. (2016) Internet- ja paperilomakkeiden täyttä-
jät. Vastustavan muutoksen ja merkityksen arviointia hyvinvointitutki-
muksessa. *Yhteiskuntapolitiikka*, 2:2016, 174-185.
- Räsänen, P. & Sarpila, O. (2013) Internet-lomake vai ei? Sähköinen kyselylomake pos-
tikyselyitä täydentävänä tiedonkeruun menetelmänä. Teoksessa Laakso-
nen, S. & Matikainen, J. & Tikka, M. (toim.), *Otteita verkosta – verkon
ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2015). Väestörakenne. Helsinki: Tilastokeskus.

Warner, S. L. (1965). Randomized response: A survey technique for eliminating evasive answer bias. *Journal of the American Statistical Association*, 60(309), 63-69.

**LIITE 1. ARKIELÄMÄ JA ULKONÄKÖ 2016 –
KYSELYLOMAKE**

ARKIELÄMÄ JA ULKONÄKÖ

TAUSTATIEDOT

Ensin kysymme muutamia taustatietoja.

1. Oletko:

- 1 Mies 2 Nainen

2. Mikä on syntymävuotesi?

3. Mikä on kotikuntasi?

4. Onko asuinalueesi:

- 1 Taajama-/kaupunkialuetta 2 Maaseutua

5. Mikä on siviilisäätyisi:

- 1 Naimaton
2 Avio-/avoliitossa
3 Eronnut/asumuserossa
4 Leski
5 Muu, mikä: _____

6. Oletko tällä hetkellä parisuhteessa?

- 1 Kyllä 2 En

7. Kuinka monta henkilöä kotitalouttesi kuuluu?

Kotitaloudella tarkoitetaan tässä henkilöitä, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä.

Yhteensä: _____ henkilöä

Alaikäisten lasten lukumäärä: _____

Kotona asuvien täysi-ikäisten lasten lukumäärä: _____

8. Seuraavassa kysytään omaa ja läheistesi korkeinta koulutusta. Vastaa sinulle soveltuvin osin.

	Oma koulutus	Puolison koulutus	Isän koulutus	Äidin koulutus
1 Korkeintaan keskikoulu tai peruskoulu	a	b	c	d
2 Lukio, ylioppilas- tai ammatillinen tutkinto	a	b	c	d
3 Opistotutkinto	a	b	c	d
4 Alempi korkeakoulututkinto	a	b	c	d
5 Ylempi korkeakoulututkinto	a	b	c	d
6 Licensiaatin tai tohtorin tutkinto	a	b	c	d

9. Mitä teet pääasiassa arkisin, eli mikä on ns. päätoimesi?

- 1 Olen töissä (tai lomautettuna) 4 Opiskelen
2 Olen työtön/työnhakija 5 Muuta, mitä: _____
3 Olen eläkkeellä, eläkelaji: _____

10. Seuraavassa kysytään omaa ja mahdollisen puolisosin ammatteja.

a. Mikä on oma nykyinen tai viimeisin ammattisi? _____

b. Mikäli sinulla on avo-/aviopuoliso: puolison nykyinen tai viimeisin ammatti? _____

ULKONÄKÖ

Seuraavat kysymykset koskevat ulkonäön merkitystä ja siihen kohdistuvaa kulutusta.

Valitse tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto ja avokysymyksissä kirjoita vastaus sille varattuun tilaan.

11. Kuinka usein 12 viime kuukauden aikana olet ostanut itsellesi:	En kertaakaan	1-2 kertaa	3-4 kertaa	Kerran kahdessa kuukaudessa	Kerran kuussa tai useammin
a. Vaatteita	1	2	3	4	5
b. Jalkineita	1	2	3	4	5
c. Koruja tai kelloja	1	2	3	4	5
d. Meikkejä	1	2	3	4	5
e. Ihonpuhdistus/-hoitotuotteita	1	2	3	4	5
f. Hiustenpesu/-hoito-/-muotoilutuotteita	1	2	3	4	5
g. Hajuvesiä/tuoksuja	1	2	3	4	5
h. Parturin/kampaajan palveluja	1	2	3	4	5
i. Kosmetologin palveluja	1	2	3	4	5

12. Oletko ostanut joitain seuraavista tuotteista internetin verkkokaupasta 12 viime kuukauden aikana?

Ympyröi kaikki, joita olet ostanut.

1 Vaatteita	5 Ihonpuhdistus/-hoitotuotteita
2 Jalkineita	6 Hiustenpesu/-hoito-/-muotoilutuotteita
3 Koruja tai kelloja	7 Hajuvesiä/tuoksuja
4 Meikkejä	8 En mitään näistä

13. Oletko koskaan tehnyt jotain seuraavista?

Ympyröi kaikki ne vaihtoehdot, joita olet tehnyt.

1 Ottanut lävistystä (pois lukien perinteiset korvakorut)	6 Käyttänyt esteettisen hammashoidon palveluita (hampaita hoidetaan niiden ulkonäön vuoksi)
2 Ottanut pysyvää tatuointia	7 Laittanut ripsienpidennykset
3 Käyttänyt sellaisia plastiikkakirurgian palveluita, joista ei saa KELA-korvausta	8 Käyttänyt urheilun lisäravinteita (esim. proteiinilisät ja palautusjuomat)
4 Noudattanut dieettiä	9 Laittanut geeli-/rakennekynnet
5 Käynyt silmien laserleikkauksessa	10 En mitään näistä

14. Kuinka monta minuuttia arvioisit käyttäväsi aikaa peilin edessä aamu- ja iltatoimien yhteydessä tavallisena arkipäivänä?

Arvioi aamu- ja iltatoimiin yhteensä kuluva aika.

Keskimäärin _____ minuuttia

Seuraavat kysymykset koskevat ulkonäön merkitystä yleisesti ja eri elämäntilanteissa.

15. Kuinka tärkeänä asiana pidät omaa ulkonäköäsi?

Arvioi asteikolla 1–5, kun 1 on ei lainkaan tärkeä ja 5 on erittäin tärkeä.

Ei lainkaan tärkeä

1

2

3

4

5

Erittäin tärkeä

16. Entä miten arvioisit omaa ulkonäköäsi verrattuna kanssasi saman ikäisiin ja samaa sukupuolta edustaviin ihmisiin? Pyydämme pohtimaan ulkonäköä kokonaisuutena ottaen huomioon kasvopiirteet, vartalon koon ja muodon sekä ulkoisen tyylin (pukeutuminen, hius- ja ehostustyyli). Arvioi asteikolla 1–5, kun 1 on ei lainkaan hyvännäköinen ja 5 on erittäin hyvännäköinen.

Ei lainkaan hyvännäköinen

1

2

3

4

5

Erittäin hyvännäköinen

17. Jos muistelet tähänastista elämääsi, oletko saanut myönteistä tai kielteistä palautetta ulkonäöstäsi seuraavissa elämäntilanteissa? Merkitse niiltä osin kuin sinulla on kokemusta. Voit valita halutessasi kultakin riviltä molemmat vaihtoehdot.

Myönteistä Kielteistä

a. Alakoulu-/ala-asteiässä	1	1
b. Yläkoulu-/yläasteiässä	2	2
c. 20 vuoden iässä (yli 20-vuotiaille)	3	3
d. 30 vuoden iässä (yli 30-vuotiaille)	4	4
e. 40 vuoden iässä (yli 40-vuotiaille)	5	5
f. 50 vuoden iässä (yli 50-vuotiaille)	6	6
g. 60 vuoden iässä (yli 60-vuotiaille)	7	7
h. 70 vuoden iässä (yli 70-vuotiaille)	8	8

18. A) Jos edelleen muistelet koko tähänastista elämääsi, koetko että ulkonäkölläsi olisi joskus ollut myönteistä tai kielteistä vaikutusta seuraaviin asioihin? Merkitse niiltä osin kuin sinulla on kokemusta. Voit jälleen valita halutessasi kultakin riviltä molemmat vaihtoehdot.

Myönteistä Kielteistä

a. Ystävien saaminen	1	1
b. Seurustelukumppanin löytäminen	2	2
c. Harrastus- tai järjestötoimintaan mukaan pääseminen	3	3
d. Opinnoissa menestyminen	4	4
e. Työpaikan saaminen	5	5
f. Korkeamman palkan saaminen	6	6
g. Tyytyväisyys elämään	7	7

18. B) Mikäli koet, että ulkonäkö on joskus vaikuttanut myönteisesti johonkin edellä mainituista, minkälaisista ulkonäön ominaisuuksista koet olleen/olevan kysymys? _____

18. C) Mikäli koet, että ulkonäkö on joskus vaikuttanut kielteisesti johonkin edellä mainituista, minkälaisista ulkonäön ominaisuuksista koet olleen/olevan kysymys? _____

19. Ota kantaa seuraaviin väittämiin, kun 1 on täysin eri mieltä ja 5 on täysin samaa mieltä.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a. Ulkoinen olemukseni on tärkeä osa minua.	1	2	3	4	5
b. Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni.	1	2	3	4	5
c. Haluan antaa huolitellun vaikutelman itsestäni.	1	2	3	4	5
d. Omasta ulkonäöstä huolehtiminen on muiden ihmisten huomioon ottamista.	1	2	3	4	5
e. Otan usein kuvia itsestäni.	1	2	3	4	5
f. Olen valmis tinkimään muusta kulutuksesta ulkonäköni kohdistuvan kulutuksen takia.	1	2	3	4	5
g. Minulle on tärkeää erottua ulkoisella olemuksellani muista.	1	2	3	4	5
h. Haluan muiden pitävän minua hyvännäköisenä.	1	2	3	4	5
i. Urheilen koska haluan näyttää hyvältä.	1	2	3	4	5
j. Toisinaan tunnen, että minun pitäisi käyttää enemmän rahaa omasta ulkonäöstäni huolehtimiseen.	1	2	3	4	5
k. Olen huolissani siitä, miten ikääntyminen vaikuttaa ulkonäkööni.	1	2	3	4	5
l. Hymyilen usein muille ihmisille.	1	2	3	4	5
m. Olen esiintymistaitoinen.	1	2	3	4	5
n. Osaan tanssia.	1	2	3	4	5
o. Saan usein kuulla ulkonäköni liittyviä kohteliaisuuksia.	1	2	3	4	5
p. Minulla on hyvä ryhti.	1	2	3	4	5
q. Harrastan voimaharjoittelua.	1	2	3	4	5
r. Olen lihaksikas.	1	2	3	4	5
s. Tiedän kuinka erilaisiin tilaisuuksiin tulee pukeutua ja laittautua.	1	2	3	4	5
t. Uskon, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä.	1	2	3	4	5
u. Mielestäni plastiikkakirurgia on hyväksyttävä keino kohentaa ulkonäköä.	1	2	3	4	5
v. Ihmisten pitäisi olla vähemmän huolissaan omaan ulkonäköönsä liittyvistä asioista.	1	2	3	4	5

Seuraavaksi esitämme väitteitä ulkonäön merkityksestä yhteiskunnassa. Kysymykset on satunnaistettu niin, että osa kyselyyn valikoituneista vastaa vain naisia ja osa vain miehiä koskeviin kysymyksiin. Sinut on valikoitu vastaamaan miehiä koskeviin kysymyksiin. Arvioi väittämiä asteikolla 1–5, kun 1 on ehdottomasti paheksun ja 5 on ehdottomasti hyväksyn.

20. Missä määrin hyväksyt tai et hyväksy, mikäli <u>mies</u>:	Ehdottomasti paheksun			Ehdottomasti hyväksyn	
a. Haluaa esiintyä perheen ulkopuolisten ihmisten seurassa vain ulkoisesti huoliteltuna	1	2	3	4	5
b. Urheilee koska tavoittelee hyvää ulkonäköä	1	2	3	4	5
c. Turvautuu plastiikkakirurgiaan kohentaakseen omaa ulkonäköään	1	2	3	4	5
d. Pyrkii häivyttämään ulkoisia ikääntymisen merkkejä	1	2	3	4	5
21. Entä missä määrin hyväksyt tai et hyväksy, mikäli <u>mies</u> pyrkii tietoisesti hyödyntämään ulkonäköään:	Ehdottomasti paheksun			Ehdottomasti hyväksyn	
a. Saadakseen haluamansa työpaikan	1	2	3	4	5
b. Saadakseen lisää palkkaa	1	2	3	4	5
c. Saadakseen ystäviä	1	2	3	4	5
d. Saadakseen haluamansa puolison	1	2	3	4	5

MEDIOIDEN SEURAAMINEN JA KÄYTTÖ

Seuraavat kysymykset koskevat eri medioiden, erityisesti internetin käyttöä.

22. Kuinka usein:	En koskaan	Kerran kuussa tai harvemmin	Kerran viikossa	Useita kertoja viikossa	Päivittäin	Useita kertoja päivässä
a. Katsot televisiota	1	2	3	4	5	6
b. Luet sanomalehtiä	1	2	3	4	5	6
c. Luet aikakauslehtiä	1	2	3	4	5	6
d. Luet kirjoja	1	2	3	4	5	6
e. Käytät internetiä: työ-/opiskelukäyttö	1	2	3	4	5	6
f. Käytät internetiä: viihdekäyttö	1	2	3	4	5	6
23. Kuinka usein käytät internetiä seuraaviin tarkoituksiin? <u>Mikäli et käytä internetiä, siirry kysymykseen 24.</u>	En koskaan	Kerran kuussa tai harvemmin	Kerran viikossa	Useita kertoja viikossa	Päivittäin	Useita kertoja päivässä
a. Tiedon etsiminen (esim. hakukoneet ja wikipediat)	1	2	3	4	5	6
b. Sähköposti	1	2	3	4	5	6
c. Verkkolehtien tai uutissivustojen lukeminen	1	2	3	4	5	6
d. Blogien lukeminen	1	2	3	4	5	6
e. Kauneuteen tai muotiin liittyvien blogien lukeminen	1	2	3	4	5	6

	En koskaan	Kerran kuussa tai harvemmin	Kerran viikossa	Useita kertoja viikossa	Päivittäin	Useita kertoja päivässä
f. Elokuvien, televisio-ohjelmien, radio-ohjelmien tai musiikin katselu tai kuuntelu	1	2	3	4	5	6
g. Verkkokauppojen sivujen selailu	1	2	3	4	5	6
h. Verkkokaupoissa ostoksien tekeminen	1	2	3	4	5	6
i. Deittisivustojen käyttö	1	2	3	4	5	6
j. Aikuisviihteen katseleminen	1	2	3	4	5	6
k. Facebookin käyttö	1	2	3	4	5	6
l. Twitterin käyttö	1	2	3	4	5	6
m. Instagramin käyttö	1	2	3	4	5	6
n. Youtuben käyttö	1	2	3	4	5	6
o. Suomi24-foorumien lukeminen	1	2	3	4	5	6
p. Suomi24-foorumille kirjoittaminen	1	2	3	4	5	6
q. Muille keskustelufoorumeille kirjoittaminen	1	2	3	4	5	6
r. Mobiilipikaviestisovellusten käyttö (esim. WhatsApp, Kik, Facebook-messenger)	1	2	3	4	5	6
s. Muiden käyttäjien jakamien sisältöjen ja linkkien katselu sosiaalisessa mediassa	1	2	3	4	5	6
t. Muiden tekemien sisältöjen ja linkkien jakaminen muille käyttäjille sosiaalisessa mediassa	1	2	3	4	5	6
u. Omien kuvien tai videoiden lataaminen sosiaaliseen mediaan	1	2	3	4	5	6
v. Itsestäsi ottamiesi kuvien tai videoiden jakaminen muille käyttäjille sosiaalisessa mediassa	1	2	3	4	5	6

24. Mikäli käytät seuraavia sosiaalisen median yhteisöpalveluja, kuinka paljon sinulla on kavereita tai seuraajia:
 Facebookissa: _____ Twitterissä: _____ Instagramissa : _____ Youtubessa: _____

HYVINVOINTI JA YHTEISKUNNALLINEN ASEMA											
<i>Lopuksi kysymme muutamia hyvinvointiin sekä taloudelliseen ja sosiaaliseen asemaan liittyviä kysymyksiä.</i>											
25. Miten kuvaillet asteikolla 1-10:	Erittäin onneton = 1					Erittäin onnellinen = 10					
a. Onnellisuuttasi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	Erittäin tyytymätön = 1					Erittäin tyytyväinen = 10					
b. Tyytyväisyyttä elämääsi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	Erittäin huono = 1					Erittäin hyvä = 10					
c. Terveystäsi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
d. Itsetuntoasi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
26. Entä mikä on pituutesi ja painosi?	a. Pituuteni _____ cm					b. Painoni _____ kg					

27. Kuinka usein vapaa-ajalla tapaavat:	En koskaan	Harvemmin kuin kerran kuussa	Kerran kuukaudessa	Useita kertoja kuukaudessa	Viikoittain	Päivittäin
a. Ystäviä	1	2	3	4	5	6
b. Sukulaisia	1	2	3	4	5	6
c. Työ- tai opiskelutovereita	1	2	3	4	5	6
28. Entä kuinka usein olet yhteydessä internetin välityksellä tai puhelimitse:	En koskaan	Harvemmin kuin kerran kuussa	Kerran kuukaudessa	Useita kertoja kuukaudessa	Viikoittain	Päivittäin
a. Ystäviin	1	2	3	4	5	6
b. Sukulaisiin	1	2	3	4	5	6
c. Työ- tai opiskelutovereihin	1	2	3	4	5	6
29. Mihin yhteiskuntaluokkaan katsot lähinnä kuuluvasi? Valitse vain yksi.						
1 Yläluokka	3 Alempi keskiluokka	5 Ei mikään luokka				
2 Ylempi keskiluokka	4 Työväenluokka	6 Muu, mikä? _____				
30. Ohessa on listattuna yleisimpiä vapaa-ajan aktiviteetteja ja harrasteita. Ympyröi kaikki ne vaihtoehdot, joita olet harrastanut viimeisten 12 kuukauden aikana.						
1 Lukeminen	5 Musiikin kuuntelu	9 Urheilutapahtumissa käynti				
2 Kirjoittaminen	6 Liikunnan harrastaminen	10 Elokuviissa käynti				
3 Taiteen tai käsitöiden teko	7 Musisointi	11 Matkustaminen				
4 Konserteissa käynti	8 Teatterissa käynti	12 Museoissa tai gallerioissa käynti				
31. Minkä suuruiset ovat henkilökohtaiset nettotulosi kuukaudessa? Nettotuloilla tarkoitetaan käteen jäävää tuloa eli palkkoja, eläkkeitä, sosiaalietuuksia verotuksen jälkeen.						
						_____ €/kk
32. Entä kotitaloutesi jäsenten yhteenlasketut nettotulot kuukaudessa?						
						_____ €/kk

Ulkonäköä koskevaa tutkimusosiota täydennetään kevään 2016 aikana elämäntarinoiden muodossa. Mikäli olet kiinnostunut osallistumaan jatkotutkimukseen, täytä viimeisellä sivulla tiedot ja lähetä ne lomakkeen ohessa vastauskuoressa. Viimeisellä sivulla voit lisäksi kommentoida kyselyä ja antaa palautetta tutkimusryhmälle. Halutessasi voit osallistua myös arvontaan.

Kiitos osallistumisestasi!

KOMMENTIT JA PALAUTE KYSELYSTÄ

PALAUTA TÄMÄ LOMAKE YHTEYSTIETOINEEN, MIKÄLI HALUAT OSALLISTUA JATKOTUTKIMUKSEEN JA/TAI ARVONTAAN

Turun yliopiston tutkija saa ottaa minuun yhteyttä kevään 2016 aikana jatkotutkimusta varten.

Osallistun iPadin arvontaan

Yhteystiedot:

Nimi: _____

Osoite: _____

Puhelinnumero: _____

Mahdollinen sähköpostiosoite: _____

LIITE 2. ARKIELÄMÄ JA ULKONÄKÖ 2016 – MUUTTUJALUETTELO

<i>Muuttujan nimi</i>	<i>Luokat</i>	<i>Selite</i>
VUOSI	Tutkimuksen tekovuosi	Kaikissa vuosi 2016
LOMAKE	Lomakenumero	
v01	Sukupuoli 1=mies 2=nainen	
v02	Syntymävuosi	
v02_ika	Ikä	Laskettu vastaajan ilmoittaman syntymävuoden perusteella (ja tutkimuksen tekovuoden)
v03	Kotikunta	Vastaajan itse ilmoittama
v04	Asuinalue 1=taajama-/kaupunkialue 2=maaseutu	
v05	Siviilisäätty 1=naimaton 2=avio-/avoliitossa 3=eronnut/asumuserossa 4=leski 5=muu	
v05_5	Muu siviilisäätty	Vastaajan itse ilmoittama muu siviilisäätty kohdassa v05
v06	Parisuhdestatus 1=kyllä 2=ei	Onko vastaaja parisuhteessa
v07_1	Henkilöiden määrä kotitaloudessa	Kotitaloudella tarkoitetaan tässä henkilöitä, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä
v07_2	Alaikäisten lasten määrä kotitaloudessa	
v07_3	Täysi-ikäisten lasten määrä kotitaloudessa	Kotona asuvat täysi-ikäiset
v08a	Oma koulutus 1=korkeintaan keskikoulu tai peruskoulu 2=lukio, ylioppilas- tai ammatillinen tutkinto 3=opistotutkinto 4=alempi korkeakoulututkinto 5=ylempi korkeakoulututkinto 6=lisensiaatin tai tohtorin tutkinto	

v08b	Puolison koulutus ks. v08a	
v08c	Isän koulutus ks. v08a	
v08d	Äidin koulutus ks. v08a	
v09	Päätoimi 1=töissä (tai lomautettuna) 2=työtön/työnhakija 3=eläkkeellä 4=opiskelija 5=muu	
v09_3	Eläkelaji	Vastaajan itse ilmoittama eläkelaji liittyen kohtaan v09 eläkkeellä
v09_5	Muu päätoimi	Vastaajan itse ilmoittama muu päätoimi kohdassa v09
v10a	Oma ammatti	Vastaajan itse ilmoittama nykyinen tai viimeisin ammatti
v10b	Avo-/aviopuolison ammatti	Vastaajan itse ilmoittama puolisonsa nykyinen tai viimeisin ammatti
v11a - v11i	Ulkonäköön liittyvä kuluttaminen 1=en kertaakaan 2=1-2 kertaa 3=3-4 kertaa 4=kerran kahdessa kuukaudessa 5=kerran kuussa tai useammin	Kuinka usein 12 viime kuukauden aikana ostanut itselleen kohdissa a-i lueteltuja ulkonäköön kohdistuvia tuotteita tai palveluita
v12_1 - v12_8	Ulkonäköön liittyvä kuluttaminen verkossa Onko ostanut kohdissa 1-7 lueteltuja ulkonäköön kohdistuvia tuotteita internetin verkkokaupasta 12 viime kuukauden aikana 1=kyllä	Vastaajaa pyydetty ympyröimään kaikki tuotteet 1-7, joita on ostanut. Nämä koodattu arvoksi 1. Puuttuva arvo muuttujan kohdalla tarkoittaa tällöin, ettei vastaaja ole ostanut kyseistä tuotetta. Kohdassa 8 vastausvaihtoehto "en mitään näistä". Eli muuttujan v12_8 arvo 1 tarkoittaa, ettei vastaaja ole ostanut mitään lomakkeessa luetelluista tuotteista.

v13_1 - v13_10	Ulkonäköön liittyvät toimet Onko tehnyt jotain kohdissa 1-9 luetelluista ulkonäköön kohdistuvista asioista 1=kyllä	Vastaajaa pyydetty ympyröimään kaikki ne vaihtoehdot 1-9, joita on tehnyt. Nämä koodattu arvoksi 1. Puuttuva arvo muuttujan kohdalla tarkoittaa tällöin, ettei vastaaja ole tehnyt kyseistä asiaa. Kohdassa 10 vastausvaihtoehto "en mitään näistä". Eli muuttujan v13_10 arvo 1 tarkoittaa, ettei vastaaja ole tehnyt mitään lomakkeessa luetelluista asioista.
v14	Kuinka monta minuuttia käyttää peilin edessä	Aamu- ja iltatoimiin yhteensä kuluvan ajan arviointi tavallisena arkipäivänä
v15	Oman ulkonäön tärkeys 1=ei lainkaan tärkeä ... 5=erittäin tärkeä	Kuinka tärkeänä asiana pitää omaa ulkonäköään asteikolla 1-5
v16	Oma ulkonäkö verrattuna muihin 1=ei lainkaan hyvännäköinen ... 5=erittäin hyvännäköinen	Miten arvioi omaa ulkonäköään verrattuna muihin saman ikäisiin ja samaa sukupuolta edustaviin ihmisiin asteikolla 1-5. Pyydetty pohtimaan ulkonäköä kokonaisuutena ottaen huomioon kasvopiirteet, vartalon koon ja muodon sekä ulkoisen tyylin (pukeutuminen, hius- ja ehostustyyli)
v17a - v17h	Palaute ulkonäöstä eri elämänvaiheissa 1=myönteistä 2=kielteistä 3=molempia	Onko saanut myönteistä tai kielteistä palautetta ulkonäöstä kohdissa a-h luetelluissa elämänvaiheissa/ikävuosina. Pyydetty vastaamaan siltä osin kuin on kokemusta. Annettu myös mahdollisuus valita molemmat myönteinen ja kielteinen vastausvaihtoehto
v18a - v18g	Oman ulkonäön vaikutus elämään 1=myönteistä 2=kielteistä 3=molempia	Kokeeko, että ulkonäöllä on ollut joskus myönteistä tai kielteistä vaikutusta kohdissa a-g lueteltuihin asioihin. Pyydetty vastaamaan siltä osin kuin on kokemusta. Annettu myös mahdollisuus valita molemmat sekä myönteinen että kielteinen vastausvaihtoehto
v18_B	Ulkonäön myönteiset ominaisuudet Mitkä ulkonäön ominaisuudet ovat vaikuttaneet myönteisesti kohdissa v18a - v18g valittuihin asioihin	Vastaajan itse kokemat ominaisuudet

v18_C	Ulkonäön kielteiset ominaisuudet Mitkä ulkonäön ominaisuudet ovat vaikuttaneet kielteisesti kohdissa v18a - v18g valittuihin asioihin	Vastaaajan itse kokemat ominaisuudet
v19a - v19v	Ulkonäköön liittyvät mielipidekysymykset 1=täysin eri mieltä ... 5=täysin samaa mieltä	Kannanotto kohdissa a-v lueteltuihin ulkonäköön liittyviin väittämiin asteikolla 1-5
v20a - v20d	Ulkonäön merkitys yhteiskunnassa 1=ehdottomasti paheksuu ... 5=ehdottomasti hyväksyy	Missä määrin hyväksyy tai ei hyväksy, että nainen/mies toimii kohdissa a-d lueteltujen ulkonäköön ja yhteiskuntaan liittyvien toimien tavoin asteikolla 1-5. Kysymykset on satunnaistettu niin, että osa kyselyyn valikoituneista vastaa vain naisia ja osa vain miehiä koskeviin kysymyksiin.
v21a - v21d	Ulkonäön hyödyntämisen merkitys yhteiskunnassa 1=ehdottomasti paheksuu ... 5=ehdottomasti hyväksyy	Missä määrin hyväksyy tai ei hyväksy, mikäli nainen/mies pyrkii tietoisesti hyödyntämään ulkonäköään kohdissa a-d lueteltuihin asioihin asteikolla 1-5. Kysymykset on satunnaistettu niin, että osa kyselyyn valikoituneista vastaa vain naisia ja osa vain miehiä koskeviin kysymyksiin.
v22a - v22f	Medioiden käyttö 1=en koskaan 2=kerran kuussa tai harvemmin 3=kerran viikossa 4=useita kertoja viikossa 5=päivittäin 6=useita kertoja päivässä	Kuinka usein käyttää kohdissa a-f lueteltuja medioita
v23a - v23v	Internetin käyttö 1=en koskaan 2=kerran kuussa tai harvemmin 3=kerran viikossa 4=useita kertoja viikossa 5=päivittäin 6=useita kertoja päivässä	Kuinka usein käyttää internetiä kohdissa a-v lueteltuihin asioihin
v24_1 - v24_4	Sosiaalisen median yhteisöpalvelujen seuraajat	Kuinka paljon kavereita tai seuraajia on kohdissa 1-4 luetelluissa sosiaalisen median yhteisöpalveluissa

v25a	Onnellisuus 1=erittäin onneton ... 10=erittäin onnellinen	Asteikko 1-10
v25b	Tyytyväisyys elämään 1=erittäin tyytymätön ... 10=erittäin tyytyväinen	Asteikko 1-10
v25c	Terveys 1=erittäin huono ... 10=erittäin hyvä	Asteikko 1-10
v25d	Itsetunto 1=erittäin huono ... 10=erittäin hyvä	Asteikko 1-10
v26a	Pituus	Yksikkö senttimetrejä
v26b	Paino	Yksikkö kilogrammoja
v27a - 27c	Läheisten ihmisten tapaaminen 1=en koskaan 2=harvemmin kuin kerran kuussa 3=kerran kuukaudessa 4=useita kertoja kuukaudessa 5=viikoittain 6=päivittäin	Kuinka usein vapaa-ajalla tapaa kohdissa a-c lueteltuja lähimmäisiä
v28a - v28c	Läheisiin ihmisiin yhteys internetin/puhelimen välityksellä 1=en koskaan 2=harvemmin kuin kerran kuussa 3=kerran kuukaudessa 4=useita kertoja kuukaudessa 5=viikoittain 6=päivittäin	Kuinka usein on yhteydessä internetin välityksellä tai puhelimitse kohdissa a-c lueteltuihin lähimmäisiin
v29	Yhteiskuntaluokka 1=yläluokka 2=ylempi keskiluokka 3=alempi keskiluokka 4=työväenluokka 5=ei mikään luokka 6=muu	Mihin yhteiskuntaluokkaan vastaaja kokee kuuluvansa
v29_6	Muu yhteiskuntaluokka	Vastaajan itse ilmoittama muu yhteiskuntaluokka kohdassa v29

v30_1 - v30_12	Harrastukset 1=kyllä	Vastaajaa pyydettiin ympyröimään kohdissa 1-12 luetellut harrastukset, mikäli hän on harrastanut niitä viimeisen 12 kuukauden aikana. Nämä koodattu arvoksi 1. Muuttujan puuttuva arvo tarkoittaa, ettei vastaaja ole harrastanut kyseistä asiaa.
v31	Henkilökohtaiset nettotulot kuukaudessa	Yksikkö euroa. Nettotulot tarkoittavat käteen jäävää tuloa eli palkkoja, eläkkeitä ja sosiaalietuuksia verotuksen jälkeen.
v32	Kotitalouden nettotulot kuukaudessa	Kotitalouden jäsenten yhteenlasketut nettotulot. Yksikkö euroa
v33_netiti	Laite, jolla vastannut kyselyyn verkossa 1=tietokone 2=tabletti 3=älypuhelin 4=muu	Kysytty ainoastaan vastaajilta, jotka vastanneet sähköisesti verkossa
v33_4netiti	Muu laite	Vastaajan itse ilmoittama muu laite kohdassa v33_netiti
v34_netiti	Miksi valinnut sähköisen vastausmahdollisuuden 1=paperilomake hankala 2=hoitaa kaiken verkossa 3=helppoa töiden/opiskelun lomassa 4=muu	Kysytty ainoastaan vastaajilta, jotka vastanneet sähköisesti verkossa
v34_4netiti	Muu syy sähköiselle vastaamiselle	Vastaajan itse ilmoittama muu syy kohdassa v34_netiti
Versio	Lomakeversio 1=lomake 1 (naiset) 2=lomake 2 (miehet)	Muuttujissa v20a-v20d ja v21a-v21d käytetty kysymysten satunnaistaminen niin, että osa kyselyyn valikoituneista vastaa vain naisia ja osa vain miehiä koskeviin kysymyksiin.
Netti	Vastaustapa 1=netti 2=paperi	
weight	Paino koulutuksen ja sukupuolen mukaan	Painokertoimet on laskettu kullekin syntymävuodelle sekä naisille ja miehille erikseen. Painojen avulla vastaajien tiedot saadaan vastaamaan perusjoukon tietoja
Iscov10a	Oman ammatin ammattiluokitus	Perustuu ammattiluokitukseen ISCO-08. Tehty muuttujasta v10a.
Iscov10b	Avo-/aviopuolison ammatin ammattiluokitus	Perustuu ammattiluokitukseen ISCO-08. Tehty muuttujasta v10b.

armylscov10a	Oman ammatin sotilasammattiluokitus	Perustuu ammattiluokitukseen ISCO-08. Vain niillä, jotka kuuluvat ISCO-08 ammattiluokituksen ryhmään Sotilaat. Sama koodi löytyy myös muuttujasta lscov10a.
armylscov10b	Avo-/aviopuolison ammatin sotilasammattiluokitus	Perustuu ammattiluokitukseen ISCO-08. Vain niillä, jotka kuuluvat ISCO-08 ammattiluokituksen ryhmään Sotilaat. Sama koodi löytyy myös muuttujasta lscov10b.
yrittajav10a	Yrittäjänä 1=kyllä	Tehty muuttujan v10a perusteella.
yrittajav10b	Puoliso yrittäjänä 1=kyllä	Tehty muuttujan v10b perusteella.

LIITE 3. YHDISTETYN ARKIELÄMÄ JA HYVINVOINTI 2011 JA ARKIELÄMÄ JA ULKONÄKÖ 2016 AINEISTON MUUTTUJALUETTELO JA KÄYTTÄJÄOPAS

Tässä liitteessä esitetään muuttujaluettelo ja käyttäjän opas yhdistetyn Arkielämä ja hyvinvointi 2011 ja Arkielämä ja ulkonäkö 2016 aineiston käsittelyyn. Yhdistettyyn aineistoon on otettu vain sellaiset muuttujat, jotka löytyvät molemmista aineistosta. Mikäli vastaavuudessa on huomioitavaa, on se ilmoitettu *** merkinnällä.

Lomakkeen perustiedot:

VUOSI: 2016 tai 2011

LOMAKE: Lomakkeen numero

Vastaajan taustatiedot:

V01: Oletko: 1=Mies 2=Nainen

V02: Mikä on syntymävuotesi?

V04: Onko asuinalueesi:

1=Taajama-/kaupunkialuetta

2=Maaseutua

V07: Kuinka monta henkilö kotitalouteesi kuuluu?

1)Yhteensä

2)Alaikäisten lasten lukumäärä***

3)Kotona asuvien täysi-ikäisten lasten lukumäärä***

2)*** = 2011 kysytty erikseen 0–6-vuotiaiden lasten lukumäärää ja 7–17-

vuotiaiden lasten lukumäärää, yhdistetty alaikäisten lasten lukumääräksi

3)*** = 2011 kysytty kotona asuvien yli 17-vuotiaiden lasten lukumäärää, vaih-

dettu täysi-ikäisten lasten lukumääräksi

V08: Mikä on korkein suorittamasi tutkinto?

1=Korkeintaan keskikoulu tai peruskoulu

2=Lukio, ylioppilas- tai ammatillinen tutkinto

3=Opistotutkinto

4=Alempi korkeakoulututkinto

5=Ylempi korkeakoulututkinto***

5)*** = 2016 myös 6=lisensiaatin tai tohtorin tutkinto, yhdistetty kohtaan ylempi korkeakoulututkinto

V09: Mitä teet pääasiassa arkisin, eli mikä on ns. päätoimesi?

1=Olen töissä (tai lomautettuna)

2=Olen työtön/työnhakija

3=Olen eläkkeellä, eläkelaji: _____

4=Opiskelen

5=Muu, mitä: _____ ***

5)*** = 2011 myös 5=olen äitiys-/vanhempainlomalla/hoitovapaalla ja 6=olen kotiäitinä/koti-isänä, yhdistetty kohtaan muuta

V10: Seuraavassa kysytään omaa ja mahdollisen puolisoasi ammatteja.

a)Mikä on oma nykyinen tai viimeisin ammattisi?

b)Mikäli sinulla on avo-/aviopuoliso: puolison nykyinen tai viimeisin ammatti?

Ulkonäkö

V11 Kuinka usein 12 viime kuukauden aikana olet ostanut itsellesi:

(1= En kertaakaan, 2= 1–2 kertaa, 3 = 3–4 kertaa, 4=Kerran kahdessa kuukaudessa, 5=Kerran kuussa tai useammin)

V11a) Vaatteita

V11b) Jalkineita

V11c) Koruja tai kelloja

V11d) Meikkejä

V11e) Ihonpuhdistus/-hoitotuotteita

V11f) Hiustenpesu/-hoito/-muotoilutuotteita

V11g) Hajuvesiä/tuoksujia

V11h) Parturin/kampaajan palveluja

V11i) Kosmetologin palveluja

V13 Oletko koskeen tehnyt jotain seuraavista?

1) Ottanut lävistystä (pois lukien perinteiset korvakorut)***

2) Ottanut pysyvää tatuointia***

3) Käyttänyt sellaisia plastiikkakirurgian palveluita, joista ei saa KELA-korvausta

4) Käyttänyt esteettisen hammashoidon palveluita (hampaita hoidetaan niiden ulkonäön vuoksi)

1)*** = 2011 kysytty ”Onko sinulla seuraavia: lävistyksiä (pois lukien perinteiset korvakorut)”

2)*** = 2011 kysytty ”Onko sinulla seuraavia: tatuointeja”

V19 Ota kantaa seuraaviin väittämiin.

(1=Täysin eri mieltä, 2=Jokseenkin eri mieltä, 3=Ei samaa eikä eri mieltä, 4=Jokseenkin samaa mieltä, 5=Täysin samaa mieltä)

V19a) Ulkoinen olemukseni on tärkeä osa minua.

V19b) Pidän hyvää huolta ulkonäöstäni.

V19c) Haluan antaa huolitellun vaikutelman itsestäni.

V19d) Olen valmis tinkimään muusta kulutuksesta ulkonäköni kohdistuvan kulutuksen takia.

V19e) Minulle on tärkeää erottua ulkoisella olemuksellani muista.

V19f) Haluan muiden pitävän minua hyvännäköisenä.

V19g) Urheilen koska haluan näyttää hyvältä.

V19h) Toisinaan tunnen, että minun pitäisi käyttää enemmän rahaa omasta ulkonäöstäni huolehtimiseen.

V19i) Olen huolissani siitä, miten ikääntyminen vaikuttaa ulkonäkööni.

V19j) Uskon, että kauneus ja hyvä ulkonäkö auttavat menestymään paremmin elämässä.

V19k) Mielestäni plastiikkakirurgia on hyväksyttävä keino kohentaa ulkonäköä.

V19l) Ihmisten pitäisi olla vähemmän huolissaan omaan ulkonäköönsä liittyvistä asioista.

Medioiden seuraaminen ja käyttö

V22 Ota kantaa seuraaviin väittämiin.

(1=En koskaan, 2=Kerran kuussa tai harvemmin, 3=Kerran viikossa, 4=Useita kertoja viikossa, 5=Päivittäin, 6=Useita kertoja päivässä)

V22a) Katsot televisiota

V22b) Luet sanomalehtiä

V22c) Luet aikakauslehtiä

V22d) Luet kirjoja

V22e) Käytät internetiä***

e)*** = 2016 kysytty erikseen e) Käytät internetiä: työ-/opiskelukäyttö ja f) Käytät internetiä: viihdekäyttö, yhdistetty samaan

Hyvinvointi ja yhteiskunnallinen asema

V26 Mikä on:

a)Pituutesi____cm

b)Painosi____kg

V29 Mihin yhteiskuntaluokkaan katsot lähinnä kuuluvasi (valitse vain yksi)?

1=Yläluokka

4=Työväenluokka

2=Ylempi keskiluokka

5=Et mikään luokka

3=Alempi keskiluokka

6=Muu, mikä____

V30 Ohessa on listattuna yleisimpiä vapaa-ajan aktiviteetteja ja harrasteita. Ympyröi kaikki ne vaihtoehdot, joita olet harrastanut viimeisten 12 kuukauden aikana.

1=Lukeminen

6=Liikunnan harrastaminen

2=Kirjoittaminen

7=Teatterissa käynti

3=Taiteen tai käsitöiden teko

8=Elokuviissa käynti

4=Konserteissa käynti

9=Matkustaminen

5=Musiikin kuuntelu

10=Museoissa tai gallerioissa käynti

V31 Minkä suuruiset ovat henkilökohtaiset nettotulosi kuukaudessa? ____€/kk

V32 Entä kotitaloutesi jäsenten yhteenlasketut nettotulot kuukaudessa? ____€/kk